

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم

شترت روزنامه

دوشنبه ۳۰ تیر ۱۴۰۴ • ۲۵ محرم ۱۴۴۷ • ۲۱ جولای ۲۰۲۵ • سال بیست‌ویکم • شماره ۱۶۱ • ۱۲ صفحه • ۱۱۶ صفحه ویژه نامه • اذان ظهر تهران ۱۲:۱۱ • اذان مغرب ۱۹:۳۷ • اذان صبح فردا ۳:۲۴ • طلوع آفتاب ۵:۰۵

زمین‌خوانی

چقدر آب سالانه صادر می‌شود؟

مهدی زارع

بحران آب و خشک‌سالی نشان از توجه فوق‌العاده بیشتر به مسئله نحوه بهره‌برداری از آب و صادرات محصولات پرمصرف دارد. آیا کشاورزی که مصرف‌کننده عمده آب ایران است، با صادراتش فایده کافی برای کشور فراهم می‌کند؟ صادرات کشاورزی ایران با چندین محصول کلیدی مشخص می‌شود. پسته تقریباً بیشترین محصولات صادراتی عمده پرمصرف آب در ایران است. تعیین بیشترین محصولات کشاورزی آب در ایران نیاز به جست‌وجوی ردپای آب زراعی (CWF) دارد؛ حجم کل آب شیرین مورد استفاده در هر واحد محصول تولیدشده. آب‌وهوای خشک و نیمه‌خشک ایران و کمبود آب این مسئله را بسیار مهم می‌کند.

برای تولید پسته مصرف آب پنج‌هزارو ۵۰۰ لیتر به ازای هر کیلو مهم است. تولید سالانه پسته در ایران بین ۲۰۰ تا ۲۱۰ هزار تن تخمین زده می‌شود و حدود ۹۰ درصد از تولید به صادرات اختصاص می‌یابد. صادرات پسته ایران به حدود ۷۰ کشور جهان انجام می‌شود و سالانه حدود ۱.۲ میلیارد دلار درآمد ارزی برای کشور ایجاد می‌کند. روسیه، هند، چین، اتحادیه اروپا و کشورهای عربی از مهم‌ترین مقاصد صادراتی پسته ایران هستند. بنابراین با صادرات پسته سالانه حدود ۱۱ میلیون مترمکعب آب صادر می‌شود؛ تقاضای گسترده آب در چند دهه برای درختان بالغ، با وجود ارزش بالا، هزینه آب بسیار زیاد است.

برای تولید هر کیلو هندوانه حدود ۳۰۰ لیتر آب مصرف می‌شود. هندوانه در مناطق گرم و خشک بسیار زیاد رشد می‌کند که کاملاً به آبیاری وابسته است. کشت هندوانه سالانه هفت میلیارد دلار به اقتصاد کشور ضرر می‌زند. ایران با تولید سالانه بیش از ۲.۶ میلیون تن هندوانه، یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان این میوه در جهان است. در سال حدود ۲۶۰ هزار تن هندوانه از ایران به بیش از ۲۰ کشور صادر می‌شود. به این ترتیب حدود ۷۸ میلیون لیتر آب سالانه به صورت هندوانه از کشور صادر می‌شود که حدود ۹۰ میلیون دلار درآمد ارزی دارد.

استثنا زعفران بارزترین صادرات کشاورزی ایران جالب است که دارای ردپای آب نسبتاً کم است. مصرف آب برای هر کیلو زعفران بستگی به روش آبیاری، شرایط آب‌وهوا و نوع خاک دارد. به‌طور کلی، برای تولید یک کیلو زعفران به حدود ۳۰۰ تا ۵۰۰ لیتر آب نیاز است. نیاز آبی زعفران در سال حدود ۳۰۰ میلی‌متر یا سه هزار مترمکعب در هکتار است. صادرات سالانه زعفران در سال حدود ۲۲۰ تن است. ایران به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده زعفران جهان، صادرات به بیش از ۴۵ کشور جهان با حدود ۳۰۰ میلیون دلار درآمد ارزی دارد و برای این صادرات حدود ۸۸ میلیون لیتر آب به صورت زعفران از کشور سالانه صادر می‌شود. معمولاً از هر هکتار زمین زعفران حدود ۱۰ تا ۱۴ کیلوگرم زعفران خشک برداشت می‌شود. آبیاری غرقابی، بارانی و قطره‌ای از روش‌های آبیاری زعفران هستند.

برای صادرات همین سه محصول با سالانه حدود ۱.۶ میلیارد دلار از حدود ۱۸۰ میلیون لیتر آب (۱۸۰ هزار مترمکعب آب) در سال از کشور صادر می‌شود. شیرین‌کردن هر هزار مترمکعب آب حدوداً هزار دلار و احداث هر کیلومتر خط انتقال آب حدوداً ۲۵۰ هزار دلار هزینه دارد. به این ترتیب می‌توان تصور کرد که برای تأمین همین ۱.۶ میلیارد دلار ارز سالانه با صادرات همین سه محصول چه آب گران‌بهایی - ۱۸۰ هزار مترمکعب- به صورت آب پنهان از کشور صادر می‌شود. تجدیدنظر در تولید و صادرات تمام محصولاتی که مصرف بالای آب دارند با توجه به اهمیت فوق‌العاده آب در کشور ما بسیار حیاتی است.

تاکسی سر چهارراه که توقف کرد، پسر جوانی نزدیک آمد و فرفره‌های رنگی می‌فروخت. با خودم فکر کردم بچه کوچک که اطراف خود ندارم که برایش فرفره بخرم. رویم را برگرداندم. داشت از ما دور می‌شد که با عجله را راننده خواستم صدایش کند تا از او خرید کنم. جوان فروشنده سمت پنجره راننده تاکسی ایستاد و فرفره‌ای به دست راننده سپرد. قیمت را که گفت راننده فرفره را ورناندز کرد و گفت: «این‌قدر نمی‌ارزه»، آمد پسش بدهد که من از او خواستم یک جفت به انتخاب خودش از او تحویل بگیرد و اسکناس را فوراً در دستش قرار دادم. اتومبیل که به راه افتاد، منتظر واکنش راننده بودم. تعجب خود را پنهان نکرد از اینکه گول فروشنده رند را خورده‌ام. اما وقتی برایش توضیح دادم که انگیزه‌ام از خرید بود، او هم با من هم‌داستان شد و سری به تأیید تکان داد. یکی، دو روز قبل هم بابادادکی از یک دست‌فروش دیگر خریداری کرده بودم که معلوم نیست چه کسی زمانی قرار است به بازی باد بسپاردش.

صحبتم با جناب راننده کوتاه بود و یکی، دو جمله کفایت کرد. اما اینجا اندکی بیشتر شرح می‌دهم.

این مرد جوان رعنا و برومند که الان در بهترین سال‌های جوانی و توانمندی‌اش دارد ساعت‌ها سر چهارراه زیر آفتاب تند و گرمای تابستان به ما فرفره می‌فروشد، از کدام فرصت‌های شغلی دیگر بهره‌مند بوده و هست؟ اگر بدانیم نرخ بیکاری جوانان در سطح ملی و استانی این‌قدر بالاست، باید احتمالاً خوشحال هم باشیم که این جوان به‌جای اینکه به مواد مخدر روی بیاورد، دست‌نیز

سرخگویی دولت گفته پرداخت کالابُرگ به دهک‌های سه به بالا حتمی است. چند روز قبل وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام کرد به دلیل محدودیت‌های بودج‌ای، در حال حاضر فقط سه دهک اول (حدود ۲۸ میلیون نفر) مشمول دریافت کالابُرگ هستند و تخصیص اعتبار به دهک‌های چهارم تا هفتم به‌تدریج انجام خواهد شد. حجم اظهارنظرها در مورد دهک‌ها و یارانه و کالابُرگ خیلی زیاد است. موضوع از همان ابتدای خود (یعنی مقطعی که پرداخت یارانه‌ها آغاز شد) به تدریج سمت و سوی پیچیده‌ای گرفت. با این حال می‌توان طرح چند موضوع را از دولت مطالبه کرد. ابتدا اینکه دولت مشخص کند چه تعداد از هم‌وطنان ما به طور ماهانه یارانه‌های نقدی (کالابُرگ الکترونیکی) دریافت می‌کنند، وزیر اقتصاد دولت قبل در اواسط سال ۱۴۰۱ گفته بود که نزدیک به ۷۷ میلیون نفر یارانه می‌گیرند. سال قبل دیوان محاسبات گزارش داده بود که در سال ۱۴۰۲، حدود ۸۱ میلیون ایرانی یارانه دریافت کرده‌اند؛ همچنین حدود ۱۶۰ هزار نفر از فهرست یارانه‌بگیران حذف شدند و تعداد ۲۰۲ میلیون نفر توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان متقاضیان جدید، شمول دریافت یارانه شده‌اند.

چرا بین ارقام اعلامی یک مقام اجرایی و یک نهاد نظارتی بر سر یک موضوع مشخص و بدیهی و عینی تفاوت وجود دارد؟ بعید نیست که چه بسیار اعیان و اشراف که هنوز یارانه می‌گیرند و چه بسیار افراد مستحق و ندار که از فهرست پرداخت یارانه حذف شده‌اند. حدود ۱۰ سال قبل که اولین اقدامات برای حذف افراد از جمع یارانه‌بگیران آغاز شد، دلیل این حذف در یک سایت بیان می‌شد. مثلاً اگر شخصی صاحب یک باب منزل مسکونی بود، بلافاصله یارانه‌اش را قطع می‌کردند.

این اقدام فی‌نفسه مطلوب است و می‌تواند مورد حمایت همه مردم قرار گیرد. اما شرط آن این است که به تدریج همه افراد با

یک ریال

نماینده مردم آستانه اشرفیه در مجلس شورای اسلامی بیان کرد که در جلسه هیئت دولت مصوب شد هزار میلیارد تومان برای بازسازی واحدهای خسارت‌دیده در اختیار بنیاد مسکن قرار گیرد، اما تاکنون یک ریال از جانب سازمان برنامه و بودجه به حساب بنیاد مسکن واریز نشده است. در آستانه اشرفیه ۴۲۲ واحد آسیب دیده‌اند. حدود یک ماه پیش و بلافاصله پس از پایان جنگ ۱۲ روزه، معاون بنیاد مسکن با اعلام شماره تماس برای اعلام خسارات واحدهای مسکونی ناشی از جنگ، گفت: دولت از کسانی که خانه آنها نابود شده، به طور کامل حمایت می‌کند. شهروندان تهرانی می‌توانند از طریق تماس با ارسال پیامک و مردم دیگر استان‌ها با مراجعه حضوری، خسارات وارده را اعلام کنند.

شیرین احمدی‌ا

جامعه‌شناس

به سمت کسی دراز کند یا اقدام به دزدی از منازل با موبایل‌قاپی و زورگیری کند، اینجا ایستاده و فرفره می‌فروشد. در شرایطی قرار داریم که فقط بخش کوچکی از جمعیت در شرایط رفاهی مناسب زندگی می‌کنند. بسیاری از جوانان - حتی با وجود تحصیلات عالیهِ- از ورود به اشتغال رسمی محرومند. برای زنان جوان که این محرومیت حتی دو برابر یا بیشتر است. اینک این جوان از سر ناچاری است که به چنین شغلی (در واقع مشغولیتی موقت) متوسل شده که نیازهای اولیه خود و احتمالاً افراد تحت حمایت خود را به نحوی، تأمین کند. حالا قیمت کمی بالاتر هم گفته باشد برای کسی که به هر دلیل از امکانات مالی بهتری برخوردار است چه اهمیتی دارد که برای حمایت از او هم که شده در قالب خرید کالا از او دستگیری و پشتیبانی کند. در غیاب سیاست‌ها و سازوکارهای درست و مدبرانه اقتصادی که می‌توانست بحران‌های عینی و ملموس امروز را در بازار کار و تولید مدیریت و چاره‌اندیشی

نشانه‌خوانی

معیارهای دریافت یارانه نقدی چیست؟

پویا نعمت‌اللهی

دکترای علوم ارتباطات

معیارهای صحیح و منطقی به جمع یارانه‌بگیران اضافه شوند یا از جمع مزبور خارج شوند. اما شواهد نشان می‌دهند خیلی از افرادی که نیازی به یارانه ندارند همچنان دریافت می‌کنند و طبعاً خانوارهایی هم هستند که برای معاش خود به این یارانه‌ها نیاز دارند ولی از دریافت آن محروم هستند.

بسیاری از مردم دریافت یارانه را حق مسلم خود دانسته و آن را فارغ از توان مالی قلمداد می‌کنند. به همین دلیل کسی که همچنان با وجود داشتن ثروت‌های هنگفت در فهرست دریافت یارانه است، علاقه‌ای ندارد از این فهرست کنار گذاشته شود. در هر حال وجود یک «آب‌باریکه» بهتر از نبودن آن است. پرسش اصلی این است که افراد تحت چه معیارهایی در فهرست دریافت یارانه نقدی قرار می‌گیرند؟ به لحاظ منطقی در این کشور نباید این تعداد یارانه‌بگیر وجود داشته باشد. اساساً وجود این تعداد حاکی از شکست قطعی ساختار اقتصادی کشور است؛ حال آنکه هیچ دولتی حاضر به قبول این وضعیت نیست. اینجا بحث کلان‌داده‌ها مطرح می‌شود.

به نظر می‌رسد باید تنظیم فهرست دریافت‌کنندگان یارانه‌ها را از طریق سیستم‌ها مشخص کرد. در این کشور انواع و اقسام سامانه و سیستم وجود دارد و بعضاً انجام جزئی‌ترین امور باید از طریق سیستم

هم‌زمان با افزایش دمای هوا، گروهی از شهروندان آذربایجان شرقی و غربی برای شنا و تفریح به ساحل دریاچه ارومیه می‌روند. تراز آبی دریاچه به حدود ۱.۲۴ میلیارد مترمکعب رسیده و وسعت آن تا ۹۵۰ کیلومترمربع کاهش یافته است. افزایش تبخیر و گرمای شدید تابستان، خطر خشکی کامل دریاچه را تشدید کرده است. عکس: علی حامد حق‌دوست، ایرنا

instagram:sharghdaily1   twitter:sharghdaily   youtube:sharghdaily   Telegram:SharghDaily   aparat:tasvirshargh   www.sharghdaily.com

فرفره بخریم!

کند، مردم ناگزیرند از اینکه خود -به‌رسم دیرین- وارد عمل شوند. بخشی از چاره‌اندیشی درباره حمایت‌های اجتماعی و پشتیبانی از گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه همواره بر عهده خود مردم بوده و هست. اگر سیاست‌گذاری‌ها معقولانه‌تر بود، این مسئولیت به نحو مناسبی از طریق جامعه مدنی و سازمان‌های مردم‌نهاد برنامه‌ریزی شده و به فرایند اجرا نزدیک می‌شد. منظورم البته توسعه خیریه‌ها نیست، چون خیریه‌ها محصول جامعه‌ای است که نابرابری درآمدی در آن بی‌ساز می‌کند و در نتیجه، وجود و گسترش انواع خیریه‌ها اتفاقاً، تداوم‌بخش وابستگی گروه‌های آسیب‌پذیر به اقلیت ثروتمندی است که در واقع از زیر بار مالیات‌دهی و توزیع عادلانه ثروت مردم شانه خالی کرده و می‌کنند. منظورم ضرورت تحقق همکاری میان دولت منتخب مردم و جامعه مدنی توانمندی است که می‌توانستند در یک هم‌افزایی شایسته و بایسته کمک‌حال یکدیگر در بهبود اوضاع جامعه باشند. در آن صورت، مردم در زمینه پاسخ‌گویی به چالش‌ها و کاستی‌های امور اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی، فرهنگی و سیاسی‌شان می‌توانستند مشارکت فراگیر و عملی داشته، سهم مؤثری در سیاست‌گذاری، اجرا و نظارت بر اجرای درست برنامه‌هایی برعهده بگیرند که بر زندگی‌شان تأثیرگذار است. آن موقع، نیازی به تدبیرهای محدود و حداقلی امثال من برای اینکه هوای جوانان‌مان را داشته باشیم نبود. جوانان، مانند همه اقشار و گروه‌های دیگر در جایگاه‌هایی که سزاوار آن هستند قرار می‌داشتند. اما تا آن روز و روزگار مطلوب و آرمانی فرابرسد، عجالتاً، حواس‌مان باشد که فرفره بخریم.

زندگی خوانی

بازبایی نقش و جایگاه

«پیر زن» در جامعه

نیلوفر قشقایی

بزه‌شکر تاریخ و فرهنگ

آنچه از دوره عیلامی و اسنادی که در شهر سوخته از تمدن جیرفت با قدمتی هفت هزار ساله موجود است، حیات زندگی شهری در ایران است. ما در کشور عزیزمان هفت هزار سال در قالب سیستم شهری و کلان‌شهری تجربه زیست روابط بین فردی، روابط اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، هنری و... داریم که این تجربه‌ها و آموزه‌ها را در قالب فرهنگ به تمدن اطلاق می‌کنیم.

آنچه از تمدن بزرگ عیلامی و حتی هزاران سال بعد از آن در دوره سلسله اشکانیان برمی‌آید، توجه به حضور زنان سن‌بالا در انجام امور است؛ زنان موسسید و پیری که تصمیماتشان در قوم و قبیله ارجح و کلامشان کلام آخر طایفه (مستند به داستان‌های باستانی چون ویس و رامین به قلم فخرالدین اسعد گرگانی) بوده است. این مقام برای زنان در دوران ساسانیان تعریف خود را تا حدودی از دست می‌دهد. آنچه در این دوره در داستان‌های نظامی و شاهنامه می‌بینیم توجه به زن محدود به چنگ‌ناواری و ساز و آواز و همسری و هم‌پالایی می‌شود.

در فاصله آن دوران تا به امروز چه اتفاقی رقم خورده که واژه زیا، خرمند و فرزانه «پیر زن» پس رانده شد؟ مفهوم خود را از دست داد و در عصر حاضر به معنی متضاد خود و حتی توهین و تحقیر رسید؟ تا جایی که امروز محل رقابت عمده زنان، کلینیک‌های زیبایی و تزییق ژل و بوتاکس و باریک‌کردن کمر و برجسته‌کردن برخی نواحی دیگر بدن است؟ اموری که موجب عقب‌راندن و تحقیف و تحقیر واژه «پیر» شد؟ یا چه شد که ملاک و سنجش امروزی بودن زنان تا حد زیادی در دست داشتن زیباتر و قلیان‌ها می‌شود در آور کرد این ارتباطات بین انسانی و تجربه زیست هفت هزار ساله شهری سر از کلینیک‌های زیبایی درآورد؟ چطور می‌شود زنان که نیمی از جمعیت کشور و اتفاقاً جمعیتی سرنوش‌ساز برای جامعه محسوب می‌شوند، به جای خردورزی و تفکر و مطالعه، اغلب‌شان ابتدا هزینه‌های گزاف برای امورات زیبایی فیزیکی و عمل‌های جراحی بدهند و سپس هزینه مهم‌تر را که زرامانشان است، در رقابت برای دیده‌شدن و انتخاب‌شدن از سوی مردها صرف کنند؟ نه، این تعریف زن نمی‌تواند باشد.

بیا باید دوباره به گذشته بنگریم. در تاریخ پرتلاطم جهان و ایران کمی تامل کنیم، در این جغرافیا که ما زیست می‌کنیم، در این بخش از مختصات دنیا که شاید شدیدترین ویرانی‌ها را به خود دیده است که بزرگ‌ترین حمله مغول و به‌آتش‌کشاندن کتابخانه‌هایمان بوده، آنچه تمدن و فرهنگ ایرانی را حفظ کرده و سر با نگه داشته، داستان‌های فولکلوری (محلی) بود که از سینه بیزران و مادربران به نسل بعد منتقل می‌شده است.

حتی چنانچه جایگاه پیر قبیله که در گذشته دور، به برخی زنان اطلاق می‌شده به دست فراموشی سپرده شده، ما خود در کودکی شاهد آن بودیم که مادر-بزرگان و پیرزنان به‌واسطه قصه‌گویی و داستان‌سرایی عهده‌دار حفظ بخشی از فرهنگ و سنت بودند.

حقیقتاً در قامت یک زن ایرانی مشتاق دیدن روزی هستم که دوباره واژه پرمفهوم «پیر زن» با همان شکل و شمایل واقعی خود که زنی با خطوط چهره و موهای سپید اما با خرد و دانش و اندیشه سالم است، بازبایی و احیا شود. جامعه و به‌ویژه بانوان برای رسیدن به مقام «پیر» در زمان مناسب تقلا کنند و درصدد طرد و دوری از آن نباشند. پیر زنان دوباره بخشی از امورات اساسی خانواده و جامعه را به دست بگیرند که زن، به‌واسطه تعلیم و تربیت نسل بعد، توسعه‌دهنده اجتماع است. جامعه سالم نیازمند زنان و مادرانی اندیشمند و فزراشه و دارای خرد است و نه زنانی کمر باریک که از سن شاستنام‌های خود چندین دهه کوچک‌تر به نظر می‌رسند. امید که پرمعنای «پیر»، نسل‌هایی فرهیخته‌تر و خردمندتر از قبل در دل خود جای دهد.

یک عینک شنای هوشمند با قیمت پایه ۲۸۰ دلار و

با امکانات بیشتر نظیر ضدبخاربودن با قیمت ۳۲۰ دلار ساخته و عرضه شده است. نسل جدید عینک شنای هوشمند انبازاری است که علاوه بر نمایش اطلاعات، مثل مربی شخصی همراه شما در آب است. این عینک با نمایشگر درون چشمی، ضربان قلب، سرعت، مسافت، کالری و زمان را به صورت زنده نشان می‌دهد. سنسور نوری روی شقیقه، ضربان قلب را بدون نیاز به تجهیزات جانبی ردیابی می‌کند. قطب‌نمای دیجیتال داخلی کمک می‌کند در آب‌های آزاد مسیرتان را گم نکنید، بدون نیاز به جی‌پی‌اس. امکان تبدیل برنامه‌های تمرینی کاغذی به تمرینات هدایت‌شده روی نمایشگر عینک نیز فراهم شده است.

۵۰۰ میلیون مترمکعب

سدهای تهران کسری آب دارند. در حالی مجموع ذخایر سدهای تهران درحال حاضر حدود ۴۱۴ میلیون مترمکعب است که در شرایط نرمال در این زمان از سال باید ۹۲۵ میلیون مترمکعب ذخیره آبی در سدهای تهران داشتیم. درواقع ذخایر فعلی سدهای تأمین آب تهران، کمتر از نصف ذخایر آبی در شرایط نرمال است.

در این زمینه رئیس‌جمهور پیشنهاد داده است که راهکارهای رفع چالش کم‌آبی باید ریشه‌ای، جامع و منطقه‌محور باشد. همچنین بر ضرورت ایجاد تعادل میان منابع و مصارف آب به‌عنوان شرط بنیادین توسعه پایدار تأکید شد و خواستار تدوین راهکارهای علمی، جامع و منطقه‌محور برای مقابله با چالش کم‌آبی شده است.

۳۲۰ دلار